

Göteborgs
Stad

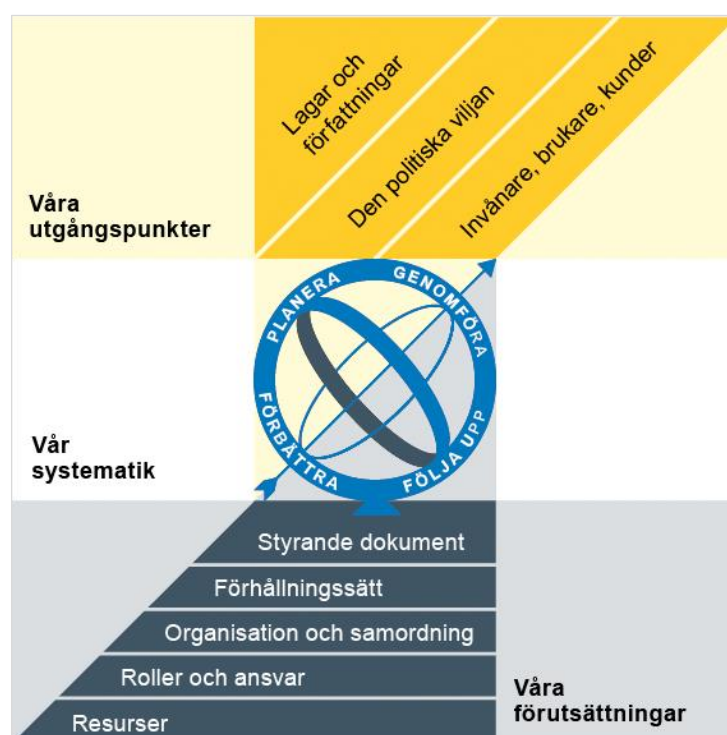
Göteborgs Stads plan för arbetet med civil beredskap 2024–2027

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Göteborgs Stads plan för arbetet med civil beredskap 2024–2027			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Stadens nämnder och styrelser	Diarienummer: SLK-2023-01023	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Plan	Giltighetstid: 2024–2027	Senast reviderad: -	Dokumentansvarig: Säkerhetschef
Bilagor: -			

Innehåll

Inledning	3
Utgångspunkter	5
Övergripande mål och inriktning för arbetet	8
1. Risk- och sårbarhetsanalys	9
2. Kontinuitetshantering.....	10
3. Försörjningsberedskap	11
4. Skydd av civilbefolkningen	12
5. Övning och utbildning	14
6. Planering att uppdatera eller ta fram	13
Prioriterade åtgärder	14

Inledning

Syftet med denna plan

Civil beredskap är ett samlande begrepp för krisberedskap och civilt försvar. Begreppet används i syfte att bidra till ett synsätt som skapar förutsättningar för att strukturera arbetet på ett mer samlat sätt. I förlängningen kan det leda till ett effektivare resursutnyttjande, genom att arbetet med civilt försvar och krisberedskap struktureras i gemensamma processer för samordning, planering och förberedelser.

Syftet med Göteborgs Stads plan för arbetet med civil beredskap är att:

- Fastställa övergripande mål och inriktning för arbetet med civil beredskap för perioden 2024–2027.
- Bidra till ökad kunskap om civil beredskap och de uppgifter som ingår i arbetet.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för Göteborgs Stads nämnder och styrelser. Även delägda bolag där Göteborgs Stads är majoritetsägare är skyldiga att förhålla sig till denna plan. I planen framgår vilka nämnder och styrelser som har ansvar för de prioriterade åtgärderna.

Giltighetstid

Denna plan gäller för perioden 2024 till 2027.

Bakgrund

I lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) framgår att kommuner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Därigenom ska kommunerna också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Överenskommelse om kommunernas krisberedskap som tecknats mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) preciserar utifrån lagen kommunernas uppgifter. I överenskommelsen framgår det att kommunen ska ta fram ett styrdokument som anger övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden. Överenskommelsen anger att styrdokumentet ska fastställas av kommunfullmäktige. En översyn av de två överenskommelserna pågår. Dessa kommer att ersättas från och med 2024.

Koppling till andra styrande dokument

- Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.
- Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019–2022, MSB och SKR.
- Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018–2020 med revideringar till 2023, MSB och SKR.
- MSB:s föreskrifter om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser, MSBFS 2015:5.

- Göteborgs Stads säkerhetspolicy.
- Göteborgs Stads riktlinje för krishantering.
- Göteborgs Stads riktlinje för höjd beredskap inklusive krigsorganisation.
- Göteborgs Stads riktlinje för nödvattenförsörjning.
- Göteborgs Stads riktlinje för informationssäkerhet.
- Göteborgs Stads riktlinje för kriskommunikation.
- Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll.

Uppföljning av denna plan

De prioriterade åtgärder som anges i planen följs bland annat upp i samband med den redovisning som årligen ska lämnas till länsstyrelsen. Redovisningen är reglerad i LEH samt i MSB:s föreskrifter om kommuners och regioners risk- och sårbarhetsanalyser.

Arbetet enligt planen följs även upp genom ordinarie uppföljningsprocesser, nätverksträffar med stadens säkerhetschefer eller genom enskilda riktade uppföljningar, beroende på uppdrag. En samlad uppföljning sker i slutet av den period som planen gäller för och redovisas för kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ansvarar för att stödja implementeringen och uppföljningen av det gemensamma arbetet enligt planen. Varje nämnd och styrelse med utpekat ansvar i planen ansvarar för implementeringen i den egna organisationen.

Planens innehåll

Planen redovisar först ett antal viktiga utgångspunkter för arbetet med civil beredskap. Avsnitten som följer redogör för pågående arbete av betydelse för planeringen, samt mål och inriktning för arbetet med civil beredskap under perioden 2024–2027. I det avslutande avsnittet finns en detaljerad tabell där det framgår vem eller vilka som ansvarar för att åtgärder genomförs och när de ska genomföras.

Utgångspunkter

Detta avsnitt redovisar utgångspunkter för planen, exempelvis omvärldsfaktorer, som inverkar på stadens arbete med civil beredskap, samt en beskrivning av pågående arbete av betydelse för planeringen.

Rådande omvärldsfaktorer

Som följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina år 2022, tillsammans med ett försämrat säkerhetspolitiskt läge på flera håll i världen, har förutsättningarna för svensk säkerhetspolitik förändrats i grunden. Invasionen av Ukraina och de internationella reaktioner som följt markerar en historisk brytpunkt för svensk och europeisk säkerhet. Konflikter om territorium med militära medel är återigen en realitet och ett väpnat angrepp eller hot om användning av militära maktmedel mot Sverige kan inte uteslutas.

Den antagonistiska hotbilden mot Sverige är komplex och innefattar bland annat sabotage och terrorism, organiserad brottslighet och hot mot kritisk infrastruktur så som energi-, vatten- och livsmedelsförsörjning. Den ökade digitaliseringen och sammankopplingen av informationssystem och infrastruktur leder även till ökade hot om cyberattacker, otillbörlig informationspåverkan, desinformation och påverkanskampanjer.

Även icke-antagonistiska hot påverkar Sveriges säkerhet. Dessa innefattar bland annat pandemier, väderrelaterade händelser och andra stora olyckor. Klimatförändringar är ett långsiktigt och allvarligt hot som, utöver att vara ett hot i sig med konsekvenser på bland annat leveranskedjor, infrastruktur och folkhälsa, även kan innebära ökad risk för internationell spänning och instabilitet. Kriserna bedöms allt oftare vara tätt sammanlänkande och påverkar och förstärker varandra.

Dimensionerande antaganden

Grunden för den civila beredskapen är att samhällsviktig verksamhet ska kunna möta alla former av samhällsstörningar, inklusive att klara av att motstå och hantera krig¹. De förhållanden som väntas vid ett väpnat angrepp, med mer omfattande störningar i viktiga samhällsfunktioner, ska vara dimensionerande för arbetet med civil beredskap, även om begreppet omfattar hela hotskalan.

Alla delar av samhällsviktig verksamhet behöver sannolikt inte upprätthållas vid höjd beredskap. Delar utav den verksamhet som anses samhällsviktig kan behöva pausas, vissa lagstyrda icke tidskritiska uppdrag kan behöva dras ner till ett minimum och stadens tillgängliga resurser kan behöva kraftsamlas till att upprätthålla resterande delar av samhällsviktig verksamhet på acceptabel nivå. Service- och ambitionsnivån kan behöva sänkas för att i gengäld skapa uthållighet.

Den fredstida krisberedskapen ställer krav på andra förmågor än det väpnade angreppet. Fokus ligger på att öka förmågan att hantera störningar, med målet att verksamheter ska

¹ Utgångspunkten för planeringen av totalförsvaret bör vara att under minst tre månader kunna hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och Sveriges närområde som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet samt krig under del av denna tid. (*Totalförsvaret 2021–2025*, prop. 2020/21:30)

kunna upprätthålla ordinarie service- och ambitionsnivå så långt som möjligt och att de vid en samhällsstörning snarast ska återgå till normal nivå.

Nämnder och styrelser förväntas upprätthålla en grundberedskap för att hantera störningar i sin verksamhet, men i och med det förändrade omvärldsläget krävs särskilda satsningar inom vissa områden, bland annat i samband med uppbyggnad av stadens krigsorganisation. Vissa delar kan även väntas få en tydligare inriktning från nationellt håll under de kommande åren. Enligt ansvarsprincipen behöver nämnder och styrelser själva bedöma vad bland annat nationella planeringsinriktningar innebär för verksamhet inom deras ansvarsområde. Nämnders och styrelserns beredskapsförmåga ska dimensioneras utifrån ansvarsområde och den samhällsviktiga verksamhet som nämnden eller styrelsen bedriver. Det finns således en variation mellan stadens nämnders och styrelserns planerings- och förberedelsearbete.

Flexibilitet i arbetet med civil beredskap

Denna plan anger det arbete som ska genomföras utifrån de förutsättningar som gäller för perioden 2024–2027. Det pågår ett stort antal utredningar, regeringsuppdrag och annat utvecklingsarbete i syfte att stärka den civila beredskapen som kan komma att medföra nya uppgifter och innebära snabba förändringar som kräver anpassning och omprioriteringar av arbetet. Sådana anpassningar och omprioriteringar behöver hanteras på lämpligt sätt under perioden och planeringen behöver således ta höjd för förändringar.

Arbete av betydelse för planeringen

Risk- och sårbarhetsanalys

Utifrån lag och föreskrifter ska Sveriges kommuner inför varje ny mandatperiod arbeta fram en risk- och sårbarhetsanalys. Risk- och sårbarhetsanalysen syftar till att öka kunskapen om kommunens riskbild, samt medvetandegöra berörda förvaltningar, bolag och beslutsfattare om vilka sårbarheter och brister som finns relaterat de hot och risker som identifierats.

Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys 2024 bygger på en sammanställning av verksamhetsspecifika analyser som ett urval av stadens förvaltningar och bolag tagit fram. I analyserna har verksamheternas samhällsviktiga åtaganden samt dess kritiska beroenden identifierats, och de två riskerna skyfall och cyberattack analyserats med fokus på påverkan och konsekvenser för verksamheterna och dess kritiska beroenden.

De åtgärdsbehov som identifierats genom risk- och sårbarhetsanalysen behöver omhändertas. Därför lyfts ett antal prioriterade åtgärder längre ner i denna plan.

Planering inför höjd beredskap

Göteborgs Stad har de senaste åren bedrivit ett omfattande planeringsarbete gällande civilt försvar. Som en följd antog kommunfullmäktige våren 2023 *Göteborgs Stads riktlinje för höjd beredskap inklusive krigsorganisation*. Riktlinjen syftar till att skapa en gemensam inriktning och samsyn vid höjd beredskap i Göteborgs Stad, samt att tydliggöra ansvar och övergripande krav gällande beredskapsplanering i fredstid.

En rad planeringsarbeten inför höjd beredskap pågår. Exempelvis ska varje nämnd och styrelse ta fram en beredskapsplan som ska aktiveras vid höjd beredskap. Planen ska

minst innefatta ledning och samband, prioritering och minimikrav för samhällsviktig verksamhet, krigsorganisation, övning och utbildning samt planering för resursfunktioner.

Inrättandet av resursfunktioner syftar till att öka stadens förmåga att hantera omfattande, komplexa och parallella samhällsstörningar till följd av krig. Resursfunktionerna ansvarar för att samarbete över förvaltnings- och bolagsgränser snabbt kommer till stånd, vilket kräver planering redan under fredstid. Varje resursfunktionansvarig ansvarar för att säkerställa att resursfunktionen uppnår en organisatorisk beredskap. Detta genom förberedda arbetsformer för uppdraget samt för samverkan med andra resursfunktioner, externa aktörer och övriga i staden. Ansvariga ska även löpande analysera vilka resurser som kan behövas för att hantera uppdrag under höjd beredskap och ytterst krig.

Berörda nämnder och bolag ska planera för att den förmåga och de resurser som finns inom resursfunktionerna enligt riktlinje för höjd beredskap även vid behov ska kunna användas helt eller delvis vid fredstida samhällsstörningar.

Utvecklingsarbete pågår även inom områdena informationssäkerhet, säkerhetsskydd och signalskydd. Dessa områden är stödprocesser till det arbete som sker inom den civila beredskapen och behöver takta med behovet inom stadens verksamheter.

Grundläggande förmåga till krishantering

Göteborg Stads uppdrag vid en samhällsstörning är att upprätthålla den verksamhet som kommunen har ansvar för, samt vid behov och vid extraordinära händelser, enligt det geografiska områdesansvaret, verka för att de åtgärder som vidtas av olika aktörer under en händelse samordnas och att information och kommunikation till allmänheten samordnas.

Verksamhetsansvaret innebär att upprätthålla stadens verksamhet med fokus på den samhällsviktiga verksamheten. Om en samhällsstörning har påverkat förmågan att upprätthålla verksamheten handlar hanteringen om att begränsa konsekvenserna och att så snabbt som möjligt få verksamheten att fungera som normalt igen. För att upprätthålla denna grundläggande förmåga till krishantering utbildas och övas förvaltningar och bolag kontinuerligt inom området.

Övergripande mål och inriktning för arbetet

Detta avsnitt redovisar övergripande mål och inriktning för perioden 2024–2027. Inriktningen utgår från områden som bedöms vara av betydelse för Göteborgs Stad att bygga upp förmåga inom och har bland annat baserats på lagar, förordningar, planeringsinriktningar och stadens risk- och sårbarhetsanalys.

Övergripande mål för arbetet under perioden

Göteborgs Stads arbete med civil beredskap syftar till att minska sårbarheterna inom stadens verksamhetsområden och dess samhällsviktiga verksamheter, samt att förebygga och begränsa konsekvenserna av inträffade händelser genom en ökad förmåga att hantera samhällsstörningar över hela hotskalan.

De övergripande målen för arbetet med civil beredskap för perioden 2024–2027 är:

- Att förbättra systematik och tydlighet i stadens arbete med civil beredskap.
- Att stärka grundläggande funktionalitet i stadens samhällsviktiga verksamheter, inklusive en ökad försörjningsberedskap.
- Att utveckla grundläggande skydd, stöd och information till civilbefolkningen.

Inriktning för arbetet under perioden 2024–2027

Utifrån de övergripande målen ovan är inriktningen för perioden 2024–2027 att:

1. Stärka nämnders och styrelserns arbete med den verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalysen.
2. Utveckla förmågan att arbeta systematiskt med kontinuitetshantering.
3. Öka förmågan att upprätthålla försörjningen av verksamhetskritiska varor och tjänster.
4. Öka förmågan till skydd av civilbefolkningen vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.
5. Utveckla förmågan att hantera samhällsstörningar över hela hotskalan genom utbildning och övning.
6. Uppdatera eller ta fram särskild planering för att stärka stadens civila beredskap.

De olika delarna i inriktningen preciseras i följande avsnitt samt i åtgärdstabellen.

1. Stärkt arbete med risk- och sårbarhetsanalys

För perioden är den övergripande inriktningen att, utifrån arbetet med stadens risk- och sårbarhetsanalys, fortsatt bedriva ett arbete som leder till konkreta åtgärder som minskar sårbarheter och ökar förmågan att motstå och hantera kriser och extraordinära händelser.

Kommunstyrelsen har under 2023 samordnat stadens arbete med risk- och sårbarhetsanalyser. De förvaltningar och bolag som bedriver samhällsviktig verksamhet har genomfört ett omfattande arbete med att kartlägga verksamheternas samhällsviktiga åtaganden, dess kritiska beroenden samt brister och sårbarheter kopplat till de två utvalda riskscenarierna skyfall och cyberattack. De verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalyserna har därefter överlämnats till stadsledningskontoret som bedömt och sammanställt resultaten i en stadenövergripande risk- och sårbarhetsanalys. De sårbarheter och åtgärdsbehov som identifierats i de verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalyserna behöver värderas av nämnder och styrelser för att ta ställning till eventuella åtgärder i den egna organisationen.

I den stadenövergripande risk- och sårbarhetsanalysen 2023 har valet gjorts att fokusera mer på förvaltningars, bolags och kommunalförbunds kritiska beroenden än på att identifiera olika risker. Därtill har samhällsviktiga verksamheter ålagts att analysera två specifika scenarier. Inför uppstart av stadens arbete med risk- och sårbarhetsanalys för nästa period, ska en utvärdering av den metod som använts göras och vid behov revideras.

Under perioden ska nämnder och styrelser som deltagit i processen fortsätta arbeta med sin verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalys, dels genom att kommunicera resultatet av respektive risk- och sårbarhetsanalys till berörda målgrupper internt och externt, dels genom att ta ställning till identifierade åtgärdsförslag och prioritera och genomföra de åtgärder som de finner lämpliga.

2. Systematiskt arbete med kontinuitetshantering

För perioden är den övergripande inriktningen att utveckla förmågan att arbeta systematiskt med kontinuitetshantering inom stadens samhällsviktiga verksamheter.

Arbetet med kontinuitetshantering har ett verksamhetsnära fokus med utgångspunkt i den egna verksamheten och dess beroenden. Det handlar om att planera för att upprätthålla sin verksamhet på en lämplig nivå, oavsett vilken störning den utsätts för. Med kontinuitetsplan avses dokumenterade rutiner som vägleder en verksamhet att efter avbrott reagera, återställa och återuppta verksamheten i en förväg definierad omfattning. Den innehåller information som hjälper personalen att veta vad den ska göra vid störningar såsom personalbortfall, strömavbrott eller uteblivna leveranser.

I Göteborgs Stad pågår olika typer av arbeten som är att betrakta som kontinuitetshantering, men med olika nomenklatur och tillvägagångssätt. Det finns i dagsläget ingen specifik lag eller andra krav som direkt reglerar stadens arbete med kontinuitetshantering. I föregående plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar stod emellertid skrivet att nämnder och styrelser som bedriver samhällsviktig verksamhet *bör* bedriva ett arbete med kontinuitetshantering för att säkerställa verksamheten på tolerabel nivå.

Under perioden är det av stor vikt att stadens samhällsviktiga verksamheter fokuserar på arbetet med kontinuitetshantering för att förkorta störningsperioder och minska personella, ekonomiska, funktionella eller informationsrelaterade konsekvenser. Det är även viktigt att detta görs systematiskt. I risk- och sårbarhetsarbetet har förvaltningar och bolag identifierat samhällsviktiga åtaganden, dess acceptabla avbrottstid samt interna och externa kritiska beroenden. Detta underlag utgör en grund i kontinuitetsarbetet.

3. Ökad försörjningsberedskap

För perioden är den övergripande inriktningen att öka förmågan att upprätthålla försörjningen av verksamhetskritiska varor och tjänster.

Det saknas en beslutad målsättning för vilken nivå av försörjningsberedskap Sverige ska sträva efter, vilket leder till utmaningar med att värdera behovet av åtgärder. Det finns få antaganden kring vilka tidsperspektiv som ska gälla samt vilka funktioner som ska upprätthållas, i vilken grad och för vilka målgrupper. Flera nationella utredningar som berör försörjningsberedskap pågår och ansvar och metoder för att uppnå försörjningstrygghet kommer att fortsätta utredas under kommande år.

Resultatet från dessa arbeten behöver tas i beaktning, men i ett omvärldsläge med krig i Europa och med erfarenheter från en flerårig pandemi, behöver arbete inledas innan nationella förslag får genomslag. Det är ett skäl till att staden under tiden ska inrikta arbetet mot försörjning av verksamhetskritiska varor och tjänster, det vill säga sådana varor och tjänster som är nödvändiga för att kunna säkerställa funktionaliteten inom stadens samhällsviktiga verksamheter, såväl vid fredstida krissituationer som vid höjd beredskap. Särskilt fokus riktas mot områdena reservkraft, drivmedel, transportkapacitet, nödvatten och måltider, samt mot att säkerställa att beredskapsaspekter tas i beaktning vid verksamheternas inköps- och upphandlingsarbete. Kommunstyrelsen ska därtill fortsatt bevaka kommande nationella beslut och planeringsinriktningar och bedöma behovet av åtgärder inom staden.

4. Ökad förmåga till skydd av civilbefolkningen

För perioden är den övergripande inriktningen att öka förmågan till skydd av civilbefolkningen vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.

I den statliga utredningen SOU 2022:57 Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap lämnas förslag till hur ett väl anpassat fysiskt skydd för civilbefolkningen bör vara utformat. Uppdraget omfattar tre områden; skyddsrum, utrymning och inkvartering samt behovet av en stödorganisation, som kan genomföra insatser inför eller i samband med användning av skyddsrum och vid utrymning och inkvartering. Utredningen bedömer att det är realistiskt att utgå från att det kan finnas en påtaglig risk för att civilbefolkningen i Sverige kan komma att drabbas hårdare av ett väpnat angrepp än enligt tidigare gjorda bedömningar. Det är därför av stor betydelse att staden fokuserar på att ytterligare förstärka dessa delar. Under perioden ska även berörda nämnder och styrelser fortsätta arbetet kopplat till trygghetspunkter med syfte att tillgodose boende och besökares grundläggande behov vid händelse. Fokus ska vara att gå från utredning till etablering av trygghetspunkter.

Skydd av civilbefolkningen består även av andra väsentliga delar, såsom varning och information till allmänheten. Den enskildes förmåga och beredskap påverkar stadens möjligheter att klara av en kris. Befolkningen behöver därför ha kunskap om risker och behovet av den enskilda individens ansvarstagande samt acceptans för en lägre nivå av samhällsservice. MSB och FOI har genomfört studier kring medborgarnas hemberedskap, som visar att människor sällan är medvetna om den beredskap de faktiskt har. För invånare med lägre inkomster kan kostnaden för hemberedskap vara ett hinder, samtidigt som det i många fall oavsett inkomstnivå också handlar om kunskap och insikt. För att stödja invånare att stärka sin hemberedskap behöver staden bistå med målgruppsanpassad information och kunskap, såväl för invånare med låga inkomster som de som av andra anledningar inte har en tillräcklig hemberedskap. Kunskapshöjande insatser kan bland annat bidra till att den hemberedskap som ofta redan finns i hemmet uppmärksammas.

5. Övning och utbildning

För perioden är den övergripande inriktningen att utveckla förmågan att hantera samhällsstörningar över hela hotskalan genom utbildning och övning.

Genom att planera och delta i övningar stärks förmågan att motstå och hantera olika typer av samhällsstörningar. Beskrivningen i detta avsnitt, med tillhörande åtgärder i nedan tabell, utgör den övergripande utbildnings- och övningsplanen för Göteborgs Stad. Utbildnings- och övningsverksamheten preciseras i nämnder och styrelserns egen planering.

Syftet med utbildnings- och övningsverksamheten är att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning de behöver för att kunna lösa sina uppgifter vid en händelse. Genom en planlagd utbildnings- och övningsverksamhet ska nämnder och styrelser ansvara för att detta sker.

Inriktningen för perioden är att gå från ord till handling genom att fokusera utbildnings- och övningsinsatser på de planer och riktlinjer som tagits fram under föregående mandatperiod och tillämpa dessa i praktiken. Exempelvis kommer en större övning av stadens krigsorganisation att ske i början av 2024 utifrån Göteborgs Stads riktlinje för höjd beredskap. Ytterligare övningar kopplat till stadens krigsorganisation kommer att behöva utföras löpande under perioden. Det finns även ett behov av att öva och utbilda inom de delar som hör till ordinarie kontinuitetshantering.

6. Särskild planering att uppdatera eller ta fram

Nämnder och styrelser ska ta fram eller uppdatera följande planering under perioden.

Skyfall

Göteborgs Stads kretslopp och vattennämnd har ett övergripande ansvar att samordna och driva skyfallsfrågan i nya och befintliga områden, samt samordna och stödja nämnder i deras uppdrag och i samverkan med övriga verksamhetsutövare ansvara för att staden genomför lämpliga åtgärder. Därtill har Göteborgs Stads stadsmiljönämnd ansvar för utförande, drift och förvaltning av anläggningar som bidrar till att skydda staden mot effekter av ett förändrat klimat.

Risk- och sårbarhetsanalysen 2023 och det analyserade riskscenariot skyfall visar att framkomlighetsproblem och personalbortfall bedöms vara den största konsekvensen för de samhällsviktiga verksamheterna. Resultatet tyder på att alla inte har planer för att hantera sådana personalbortfall. Det finns även brister i kunskapen om hur ett skyfall påverkar verksamheterna och ett antal verksamheter pekar på att de i kommande arbete behöver prioritera kompetenshöjande insatser samt i detalj utreda påverkan av ett skyfall.

Åtgärdsförslag för att stärka förmågan att hantera ett skyfall återfinns till största del i förvaltningars och bolags verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalys och bedöms till stor del kunna genomföras inom ramen för deras uppdrag. Åtgärder som identifierats i den stadenövergripande analysen omhändertas genom kommunstyrelsens samordnande arbete.

Cyberattack

Vid en cyberattack har tjänsteleverantörer en viktig roll, men ansvaret för informationssäkerheten är även kopplat till ordinarie verksamhetsansvar. Det innebär att ansvarig för en verksamhet också är ansvarig för att informationssäkerheten upprätthålls och efterföljs i denna verksamhet. Verksamheterna har också ett ansvar att kravställa sina tjänsteleverantörer utifrån informationens krav och behov.

Kontinuitetsplaner bedöms vara en av de viktigaste åtgärderna att ha på plats vid en cyberattack för att kunna hantera störningen på ett tillfredsställande sätt. Resultatet från risk- och sårbarhetsanalysen 2023 visar dock att ett antal förvaltningar och bolag inte har sådana planer. Åtgärder för att stärka stadens samlade förmåga att hantera en cyberattack omhändertas bland annat genom förvaltningars och bolags fortsatta arbete med de verksamhetsspecifika identifierade åtgärderna i risk- och sårbarhetsanalysen, men även genom kommunstyrelsens samordnande arbete kring de åtgärder som identifierats i den stadenövergripande analysen.

Värmebölja

Klimatförändringar kommer att innebära mer frekventa och intensiva perioder av höga temperaturer. Värmeböljor är den klimateffekt som väntas få störst påverkan på

folkhälsan och kan dessutom påverka viktiga funktioner för vård, utbildning, transporter, livsmedel, samt el- och vattenförsörjning.

För att minska konsekvenserna av en värmebölja ökar kraven på beredskap inom kommunal verksamhet som berörs. Ihållande värme medför olika stora risker för olika individer. Grupper med nedsatt förmåga att reglera kroppstemperaturen eller att reagera på risker är särskilt sårbara. Personer som har hemtjänst, bor på vårdboenden eller i LSS-boenden kan tillhöra riskgrupp och förebyggande insatser bör således riktas mot verksamheter som möter dessa grupper.

En god beredskap är en förutsättning för att de kommunala verksamheterna kan fortgå i händelse av en värmebölja. Ökade krav på beredskap inom dessa verksamheter kan handla om att ta fram handlingsplaner kring hur man bör agera under en värmebölja och vilka särskilda resurser som kan behövas, samt höja kunskapen hos olika målgrupper och personal. Klimatanpassningsarbetet initierar behov av mer långsiktiga åtgärder och behöver löpa parallellt med beredskapsplanering där analys och avvägning mellan kortsiktiga och långsiktiga åtgärder bör vägas samman.

Prioriterade åtgärder

Tabellen nedan redovisar åtgärder för Göteborgs Stad under innevarande mandatperiod i enlighet med vad som presenterats ovan, med hänvisning till vem eller vilka som ansvarar för att åtgärderna genomförs och när de ska genomföras.

Kolumnen ”Ansvarig” anger nämnder och styrelser som är ansvariga för implementering och genomförande av respektive åtgärd i den egna organisationen. I de fall ett ansvar åläggs flera nämnder eller styrelser behöver dessa ha en dialog kring fördelning av ansvaret. Ett ansvar innebär inte ett övertagande av andra nämnders eller styrelser ordinarie ansvarsområden enligt reglemente, andra styrande dokument eller lagstiftning.

Kolumnen ”Deltar” anger nämnder och styrelser som vid behov ska delta i arbetet. I de fall dessa är ”berörda nämnder och styrelser” är det upp till nämnd och styrelse med utpekad ansvar att identifiera vilka som berörs och ansvara för samordningen av dessa.

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan
Stärkt arbete med risk- och sårbarhetsanalys			
Fortsatt arbete med åtgärdsförslag som identifierats i de verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalyser.	Berörda nämnder och styrelser		2024–2026
Samordna de åtgärder som berör flera förvaltningar och bolag, där det anses lämpligt.	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder och styrelser	2024
Utvärdera och vid behov revidera risk- och sårbarhetsanalysprocessen inför nästa omgång.	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder och styrelser	2025–2026

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan
Systematiskt arbete med kontinuitetshantering			
Förvaltningar och bolag som bedriver samhällsviktig verksamhet ska etablera ett systematiskt arbete med kontinuitetshantering.	Berörda nämnder och styrelser		2024–2025
Förvaltningar och bolag som inte bedriver samhällsviktig verksamhet bör etablera ett systematiskt arbete med kontinuitetshantering.	Berörda nämnder och styrelser		2024–2025

Se över behov av styrning och samordning av kontinuitetsarbetet och vid behov utveckla befintliga och/eller alternativa metodstöd.	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder och styrelser	2024
--	-----------------	-------------------------------	------

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan
Ökad försörjningsberedskap			
Verksamhetskritiska varor och tjänster, som är nödvändiga för samhällsviktig verksamhet, ska kartläggas och prioriteras.	Berörda nämnder och styrelser med stöd av inköp och upphandlingsnämnden		2024–2027
Nämnder och styrelser som bedriver samhällsviktig verksamhet ska beakta särskilda krav på beredskap över hela hotskalan genom kravställan vid inköp av verksamhetskritiska varor och tjänster.	Berörda nämnder och styrelser med stöd av inköp och upphandlingsnämnden		2024–2027
Inom stadens måltidsverksamheter, samordna arbetet med krismenyer som kan nyttjas vid längre störningar och som passar för tillagnings- och mottagningskök, samt öva dessa.	Nämnder som bedriver måltidsverksamhet		2024–2025
Kartlägg lagerhållningsförutsättningar i relation till framtagna krismenyer. Inventera befintliga lagerhållningsmöjligheter samt ge förslag på ytterligare behov för att öka lagerhållningskapaciteten, samt vilka krav kopplat till lagerhållning som kan ställas på leverantörer.	Nämnder som bedriver måltidsverksamhet	Berörda nämnder och styrelser	2024–2025
Kartlägg vilka tillagningskök som ska kunna utöka måltidsverksamhet vid behov, för vilka andra kök och målgrupper samt vilka andra tider.	Nämnder som bedriver måltidsverksamhet	Berörda nämnder och styrelser	2024–2025

Samverka i nyinvesteringar av reservkraft.	Kommunstyrelsen, Stadsfastighetsnämnden, Göteborg Energi	Berörda nämnder och styrelser	2024–2027
Planering för nöddrivmedel till reservkraft, inklusive transportförmåga för ändamålet.	Kommunstyrelsen, Göteborg Energi	Berörda nämnder och styrelser	2024–2027
Planering för nöddrivmedel till fordon.	Göteborgs Stads leasing, Kommunstyrelsen	Berörda nämnder och styrelsen	2024–2027
Utreda och ge eventuella förslag på hur nyproducerade fastigheter kan stärkas avseende civil beredskap (reservkraft m.m.) och föreslå hur behovet systematiskt skulle kunna omhändertas. Eventuella ekonomiska konsekvenser ska belysas. Vård- och omsorgsboenden samt tillagningskök ska prioriteras.	Stadsfastighetsnämnden	Berörda nämnder och styrelser	2024–2025

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan
Ökad förmåga till skydd av civilbefolkningen			
Fortsatt arbete samt utredning av och organisering kring trygghetspunkter.	Stadsfastighetsnämnden, Kommunstyrelsen	Berörda nämnder och styrelser	2024
Fortsatt arbete kopplat till storskalig utrymning och inkvartering.	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder och styrelser	2024–2025
Upprustning och underhåll av skyddsrum, samt vid behov bemanning av dessa inför och vid drift.	Stadsfastighetsnämnden, Higab, Förvaltnings AB Framtiden, samt övriga som ansvarar för skyddsrum.		2024–2027
Översyn och upprustning av befolkningsskyddsrummen. En underhålls- och åtgärdsplan ska arbetas fram.	Stadsfastighetsnämnden		2024–2026
Översyn av befintliga avtal med frivilligorganisationer samt behov av nya sådana såväl i kris som i krig.	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder och styrelser	2024

Översyn och åtgärdsplanering för att skapa robusta ledningsplatser inom samhällsviktig verksamhet, inklusive robust samband och IT-infrastruktur.	Berörda nämnder och styrelser		2024–2027
Säkerställ att kommunens roll enligt <i>lag 2023:407 om viktigt meddelande till allmänheten</i> efterlevs och att det finns rutiner för detta i berörda nämnder och styrelser.	Berörda nämnder och styrelser		2024
Öka kunskap och vilja till hemberedskap med hjälp av målgruppsanpassade kommunikationsinsatser.	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder och styrelser	2024–2027

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan
Övning och utbildning			
Förvaltningar och bolag ska planera för utbildning och övning samt utföra eller delta i minst fyra övningar under perioden. Vid minst två av dessa tillfällen ska kris- eller krigsledningsorganisation övas, där tjänstemannaledning och förtroendevalda ingår.	Nämnder och styrelser		2024–2027
Krisledningsnämnden ska övas minst en gång per mandatperiod.	Kommunstyrelsen		2024–2027
Utveckla och bibehålla förmåga till samverkan och ledning. Inriktningen bör vara mot stabsmetodik, användning av systemen Rakel och WIS samt övning av dessa.	Nämnder och styrelser		2024–2027
Ha en uppdaterad förteckning över förvaltningars och bolags planerade och genomförda övningar.	Kommunstyrelsen	Nämnder och styrelser	2024–2027

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan
Särskild planering att fortsätta, uppdatera eller ta fram			
Planering för att styra el till samhällsviktiga elanvändare då överföring av el måste begränsas eller avbrytas (Styrel, planeringsomgång 4).	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder och styrelser	2024–2025
Ta fram eller uppdatera beredskapsplaner för värmebölja, med fokus på särskilt sårbara grupper.	Kommunstyrelsen, Äldre samt vård och omsorgsnämnden, Nämnden för funktionsstöd, Socialnämnderna, Grundskolenämnden, Förskolenämnden, Kulturnämnden, Idrott- och föreningsnämnden, Stadsfastighetsnämnden.	Berörda nämnder och styrelser	2024–2025
Fortsatt framtagande eller uppdatering av pandemiplanering.	Berörda nämnder och styrelser		2024